

U susret izazovu

Lisabonska strategija za rast i zapošljavanje

Izveštaj Visoke grupe kojom predsedava Wim Kok
Novembar 2004

Visoka grupa

Mandat

U Briselu marta 2004. godine Evropski savet je pozvao Komisiju da ustanovi Visoku grupu predvođenu Wimom Kokom koja bi sprovela nezavisno istraživanje koje bi doprinelo srednjeročnom pregledu. Njen izveštaj bi trebalo da identifikuje mere koje zajedno formiraju konzistentnu strategiju da bi evropske ekonomije dostigle lisabonske ciljeve. Grupu je trebalo da sačinjava određeni broj visokokvalifikovanih pojedinaca koji su u stanju da odraze sve stavove zainteresovanih strana. Izveštaj je trebalo da bude objavljen i predat Komisiji do 1. novembra 2004. godine.

Članstvo

Radna grupa je sastavljena od sledećih članova:

- Wim Kok (predsedavajući), bivši premijer Holandije
- Romain Bausch, predsednik i izvršni direktor SES Global (Luksemburg)
- Niall FitzGerald, predsedavajući Reuters-a, predsedavajući Trans-Atlantic Business Dialogue
- Antonio Gutierrez Vegara, poslanik u španskom parlamentu
- Will Hutton (izvestilac), direktor Work Foundation
- Anne-Marie Idrac, predsedavajuća Regie autonome des transports parisiens (RATP)
- Wanja Lundbz-Wedin, predsednica Swedish Trade Union Confederation (LO)
- Tomas Mirow, bivši hamburški državni ministar, stariji poslovni savetnik
- Bedrich Moldan, predsedavajući Centra za zaštitu životne sredine (Karlova Univerzitet, Prag)
- Luigi Peganetto, profesor ekonomije, poslanik u evropskom parlamentu od juna 2004. godine
- Veli Sundback, potpredsednik Nokia, Finska
- Friedrich Verzetnitsch, predsednik Austrian Trade Union Federation (OGB), poslanik u austrijskom parlamentu

Visoka grupa se sastajala u periodu od maja do oktobra 2004. godine. Održano je šest sastanaka i izveštaj je predstavljen Komisiji 3. novembra 2004. godine. Sylvain Bissare, direktor Generalnog sekretarijata je bio sekretar, a pomagali su mu Jan-Host Schmidt, direktor Generalnog direktorata za ekonomske i finansijske poslove, Oliver Bailly i drugi

članovi Jedinice za koordinaciju politika. Jaroen Slaats, politički savetnik u Ministarstvu spoljnih poslova Holandije je prisustvovao u svojstvu sekretara G. Koka. Paul Adamson je doprineo izgledu konačne verzije.

Sažetak

U martu 2000. godine evropski lideri su se obavezali da EU do 2010. godine postane „najdinamičnija i najkonkurentnija ekonomija zasnovana na znanju na svetu sposobna da ima održivi ekonomski rast stvarajući više i bolja radna mesta, veću društvenu koheziju i poštovanje životne sredine“. Lisabonska strategija, kako je danas poznata, je predstavljala sveobuhvatne, ali i međusobno zavisne reforme. Jedan od argumenata je bio da će akcije jedne zemlje članice biti delotvornije ukoliko i druge zemlje članice reaguju u skladu sa njom.

Spoljašnja dešavanja od 2000. godine nisu pomogla u postizanju ovih ciljeva, ali su Evropska unija i njene članice puno doprinele tom slabom progresu neuspevši da dovoljno brzo sprovedu odrednice Lisabonske strategije. Ovakav razočaravajući ishod je posledica prenatrpanog plana, slabe koordinacije i sukobljenih interesa. Ipak, glavni razlog je nedostatak odlučnih političkih poteza.

Ispunjenje Lisabonske strategije je danas još važnije jer se razlika u rastu sa Severnom Amerikom i Azijom povećava, dok Evropa, uz to, mora da se suoči sa kombinovanim izazovima niskog prirodnog priraštaja i sve starijeg stanovništva. Vreme ističe i ne sme postojati prostor za samozadovoljstvo. Da bi se nadoknadilo izgubljeno vreme potrebna je bolja primena odluka.

U tom kontekstu, ukoliko želimo da ispunimo lisabonske ciljeve rasta i zapošljavanja, *svi* moramo preduzeti akciju. Dostizanje tih ciljeva zahteva da se svi uključe. To znači veći doprinos od strane evropskih institucija i država članica kroz veću političku posvećenost, širu i dublju angažovanost Evropljana, kao i shvatanje da kroz zajednički rad evropskih naroda profitiraju svi njeni građani.

Još uvek je potrebno ispunjenje svakog elementa Lisabonske strategije za potpuni uspeh. Veći ekonomski razvoj i veća zaposlenost pružaju sredstva za održanje društvene kohezije i održivosti životne sredine. I društvena kohezija i održivost životne sredine, svako na svoj način, može doprineti većem rastu i zaposlenosti.

Da bi Evropa unapredila svoj životni standard potrebno je da ubrza zapošljavanje i proizvodni rast preko širokih reformi kao i preko širenja makroekonomskog okvira koji će što je moguće više podržati rast, zahteve i zaposlenost. Nijedan pojedinačan potez neće omogućiti veći rast i više radnih mesta. Pre će više međusobno povezanih inicijativa i strukturalnih promena preko istovremenih poteza u Evropskoj uniji osloboditi taj nesumnjivi potencijal. Ovako nešto zahteva hitno delovanje u pet oblasti:

- **društvo znanja:** povećavanje privlačnosti Evrope za istraživače i naučnike, promovisanje R&D kao najvišeg prioriteta kao i korišćenje informacionih i komunikacionih tehnologija (ICT);
- **unutrašnje tržište:** oublčavanje unutrašnjeg tržišta za slobodan promet dobara i kapitala kao i hitno stvaranje jedinstvenog tržišta za usluge;
- **poslovna klima:** smanjivanje administrativnih opterećenja; unapređivanje legislative; omogućavanje brzog pokretanja novih preduzeća; kreiranje povoljnijeg poslovnog okruženja;

- **tržište rada:** brzo ispunjavanje preporuka koje je dala Evropska radna grupa za zapošljavanje; razvijanje strategije za učenje celog života i aktivno starenje (lifelong learning and active ageing); podrška partnerstvima za rast i zapošljavanje;
- **održivost životne sredine:** širenje eko-inovacija i stvaranje partnerstava u eko-industriji; sprovođenje politika koje vode ka dugoročnim i održivim poboljšanjima u produktivnosti preko ekološki efikasnih sistema.

Pojedinačne zemlje članice su postigle određeni napredak u jednom ili više od ovih prioriteta, ali nijedna nije bila uspešna na opštem planu. Ukoliko Evropa želi da dostigne ove ciljeve mora značajno da pojača svoje napore.

Zadatak je da se razviju nacionalne politike u svakoj zemlji članici koje bi bile podržane od odgovarajućeg evropskog okvira koji bi se ticao pojedinačnih briga zemlje članice da bi onda delovale zajedničkim snagama i odlučno. Evropska Komisija mora biti spremna da pruža jasne i precizne izveštaje o uspesima i neuspesima u svakoj zemlji članici.

Nacionalne politike, kao i politike Evropske unije, uključujući i njihove budžete, moraju bolje odlikavati lisabonske prioritete.

Da bi se osiguralo da zemlje članice prihvate svoje odgovornosti, mora se postići bolji fokus u sledećem: koherentnost i konzistentnost između politika u učesnika, uključivanje nacionalnih parlamenata i društvenih partnera zarad unapređivanja efikasnosti, jasnija komunikacija o ciljevima i postignućima.

Uz to, Visoka grupa predlaže da:

- **Evropski Savet** preuzme vodeću ulogu u ispunjavanju Lisabonske strategije;
- **Zemlje članice** pripreme nacionalne programe kojima će se obavezati da ispune zahteve i uključe građane i sve zainteresovane strane u proces;
- **Evropska Komisija** ocenjuje, izveštava i omogućava progres, kao i da ga podržava svojim politikama i akcijama;
- **Evropski parlament** igra proaktivnu ulogu u nadgledanju rada;
- **Evropski društveni partneri** moraju preuzeti odgovornost i aktivno učestvovati u implementaciji Lisabonske strategije.

Da bi se dostigao veći rast i zaposlenost u cilju održavanja evropskog društvenog modela biće potrebno snažno, odlučno i ubedljivo političko vodstvo. Zemlje članice i Evropska Komisija moraju udvostručiti svoje napore da bi došlo do promena. Mnogo veći akcenat mora biti stavljen na uključivanje evropskih društvenih partnera i uključivanje Evropljana koji žele promene. Potreban je i veći fokus u izgradnji razumevanja zbog čega je Lisabon važan za svaku osobu i domaćinstvo u Evropi.

Evropa je izgradila jedinstven ekonomski i društveni model koji kombinuje produktivnost, društvenu koheziju i posvećenost zaštiti životne sredine i održivom razvoju. Lisabonska strategija, fokusirana na rast i zaposlenost, na način koji je sugerisan u izveštaju, otvara Evropi nove granice za taj ekonomski i društveni model.